

Seznam příloh

- Příloha I. Příklad tradiční romské osady: Chminianske Jakubovany**
- Příloha II. Grafy celků za český vzorek**
- Příloha III. Grafy celků za český vzorek**
- Příloha IV. Slovní schémata vzorek Slovensko, Slovní schémata vzorek Čechy**
- Příloha V. Seznam jevů charakteristických pro koncept kultury chudoby**
- Příloha VI. Příklady bloků - „Změň sebe, změníš ostatní“**

Příloha I.

Příklad tradiční romské osady: Chminianske Jakubovany

Východoslovenská obec Chminianske Jakubovany leží v Prešovském kraji, asi 15 kilometrů západně od Prešova. Z hlavního tahu Poprad - Prešov odbočuje jedna ze silnic, která přes obce Chminianská Nová Ves a Chmiňany vede právě do Chminianských Jakubovan, kde končí. Podél této silnice, po obou jejích stranách, se před vjezdem do samotné obce rozkládá rozlehlá romská osada. Obec má v současnosti 1560 obyvatel, z toho 1100 osob tvoří obyvatelé romské osady¹. Majoritní obyvatelstvo dnes tedy v této lokalitě tvoří právě Romové (tato situace nastala až v posledních desetiletích; ještě ve dvacátých letech 20. století byl etnický poměr v obci právě opačný). Obyvatelé obce mluví šarišským dialektem slovenštiny, obyvatelé romské osady používají šarištinu při styku s ne-romským obyvatelstvem, mezi sebou potom používají výhradně slovenskou variantu romštiny. Romská osada náleží sice administrativně k obci, nicméně prostorově, sociálně, ekonomicky i kulturně je od obce značně separována.

Obec byla založena německými kolonisty na přelomu 15. a 16. století, dodnes je výjimečná tím, že většinu (ne-romského) obyvatelstva zde tvoří evangelíci. Naproti tomu všichni obyvatelé romské osady jsou katolíky. Obyvatelé romské osady patří do skupiny *slovenských Romů*² a v obci se začali usazovat pravděpodobně v poslední třetině 19. století. V soupisu cigánského obyvatelstva z roku 1927³ byly v obci evidovány 3 cigánské rodiny, celkem 21 osob, přičemž dvě nejstarší osoby se podle soupisu narodily v Chminianských (resp. tehdy ještě „Nemeckých“) Jakubovanech v 70. letech 19. století.

V období první republiky a krátce ještě v poválečném období fungovala vzájemná ekonomická kooperace místních „gadžů“ a Romů. Obyvatelé romské osady vyráběli pro sedláky „valky“ (nepálené cihly), košťata, metly a další výrobky; také pracovali jako sezónní výpomoc na polích nebo jako celoroční pracovní síla v domácnostech sedláků. Ti nad „svými Cigány“ drželi ochrannou ruku a tento vztah se stvrzoval i kmotrovstvím. Tato

¹ Údaje z obecního úřadu v Chminianských Jakubovanech ke květnu 2002.

² „Označení slovenský se vžilo zejména v odborné literatuře proto, že příslušníci této skupiny žili několik století na Slovensku, a to usedle.“ Hübschmannová, M. - *Šaj pes dovakeras. Můžeme se domluvit*, Olomouc 1998, str. 20; srov. též Hübschmannová, M. - *Několik poznámek k hodnotám Romů*, In: *Romové v České republice 1945-1998* (kol.aut.), Praha 1999.

³ Štátny oblastný archív (ŠObA) Košice

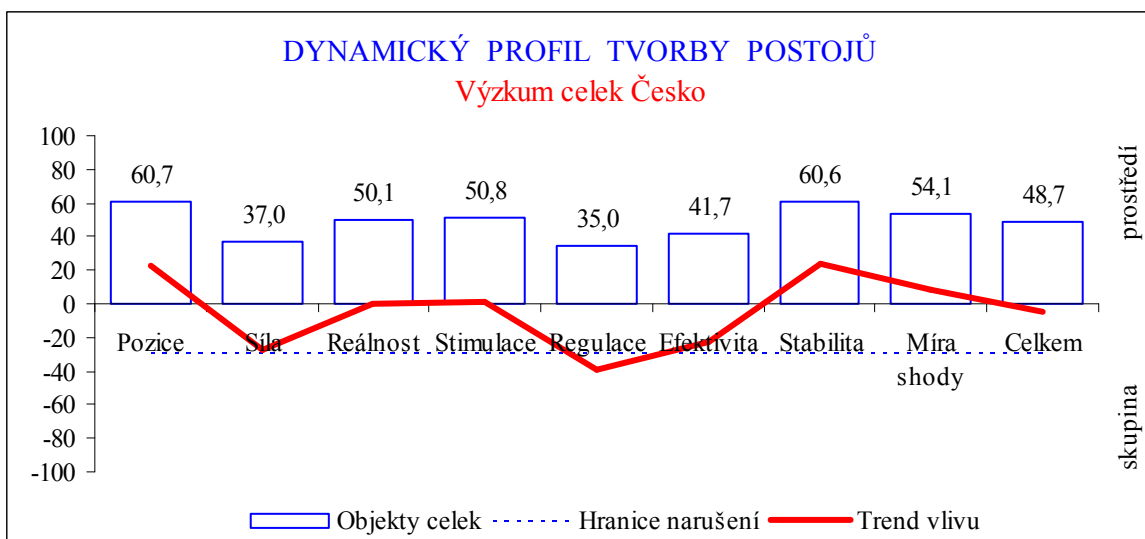
kooperace v období komunistického Československa zanikla, nicméně i v této době byla většina obyvatel romské osady zaměstnána - největším zaměstnavatelem bylo místní Jednotné rolnické družstvo (JRD) a řada průmyslových podniků v Prešově. Dnes je v celé oblasti málo pracovních příležitostí a vysoká nezaměstnanost. V ne-romské části obce je v současnosti 85 % nezaměstnanost⁴, v romské osadě je nezaměstnanost sto procentní, všichni její obyvatelé žijí ze sociálních dávek.

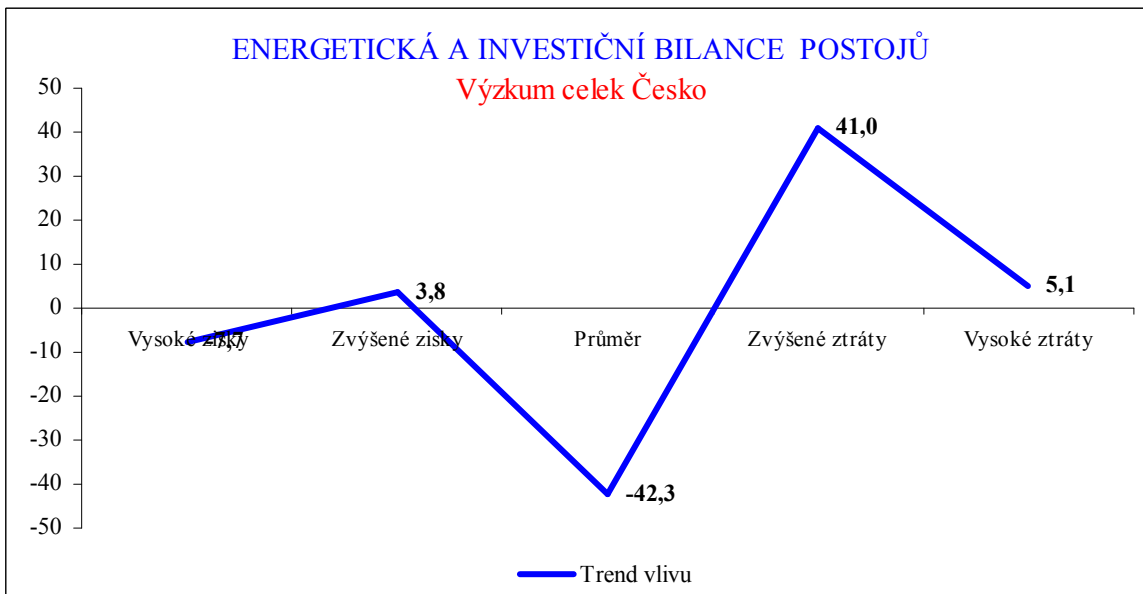
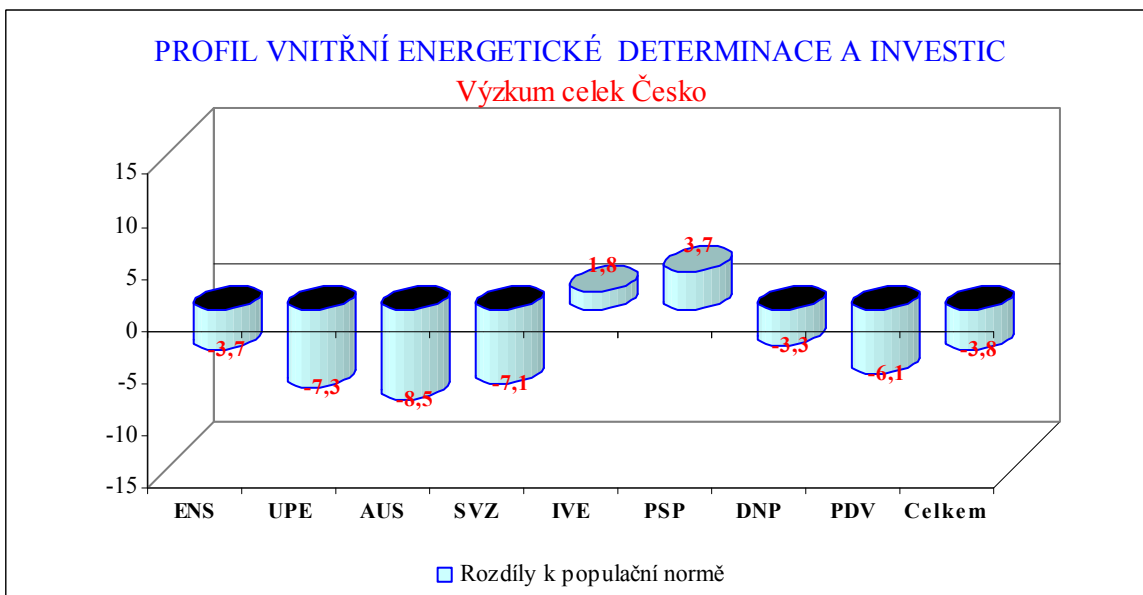
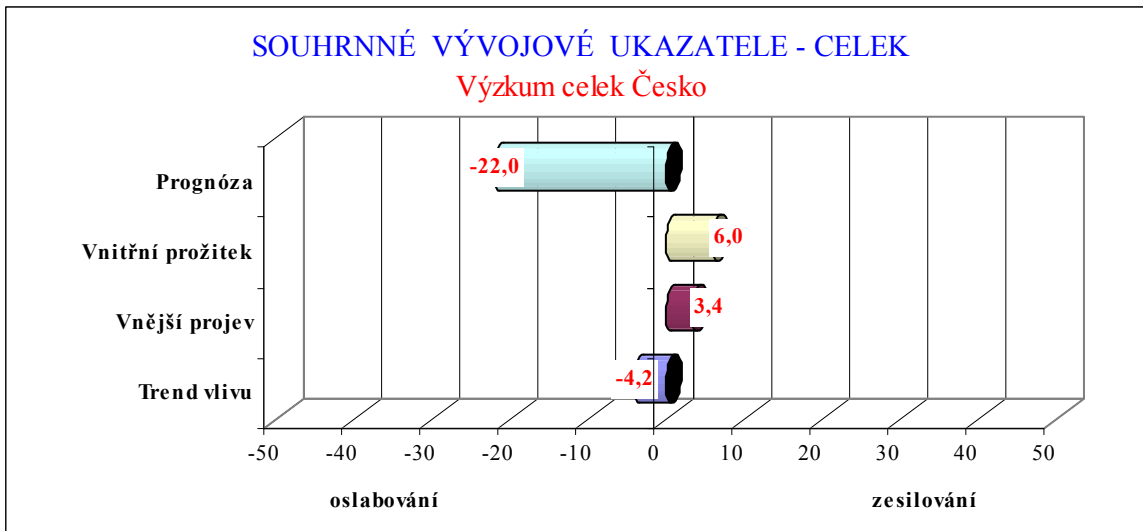
Do osady není zavedena přístupová cesta, vodovod (ten má pouze jediný dům v osadě, který patří obecnímu úřadu), kanalizace ani plyn (vodu čerpají obyvatelé osady z několika studen). Obytné prostory (nejčastěji tzv. „chyžky“ - většinou jednoprostorové stavby ze dřeva a hlíny; výjimečně cihlové vícepokojové domy) jsou vytápěny dřevem. Všechny děti z osady navštěvují speciální školu, která je přímo v obci. Přestože díky účasti na nejrozličnějších projektech a aktivitách zaměstnanců školy je dnes v osadě několik desítek mladých lidí vyučených, nemají tyto snahy zatím efekt v podobě vyšší zaměstnanosti. V osadě je rozšířena lichva, stejně jako používání drog (jedná se zpravidla o toluen).

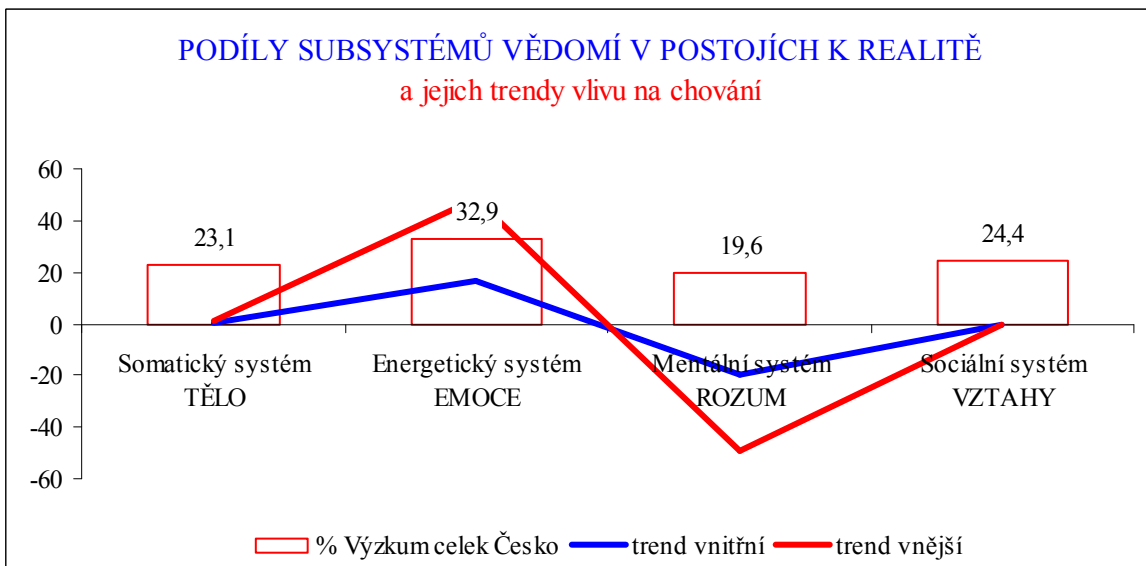
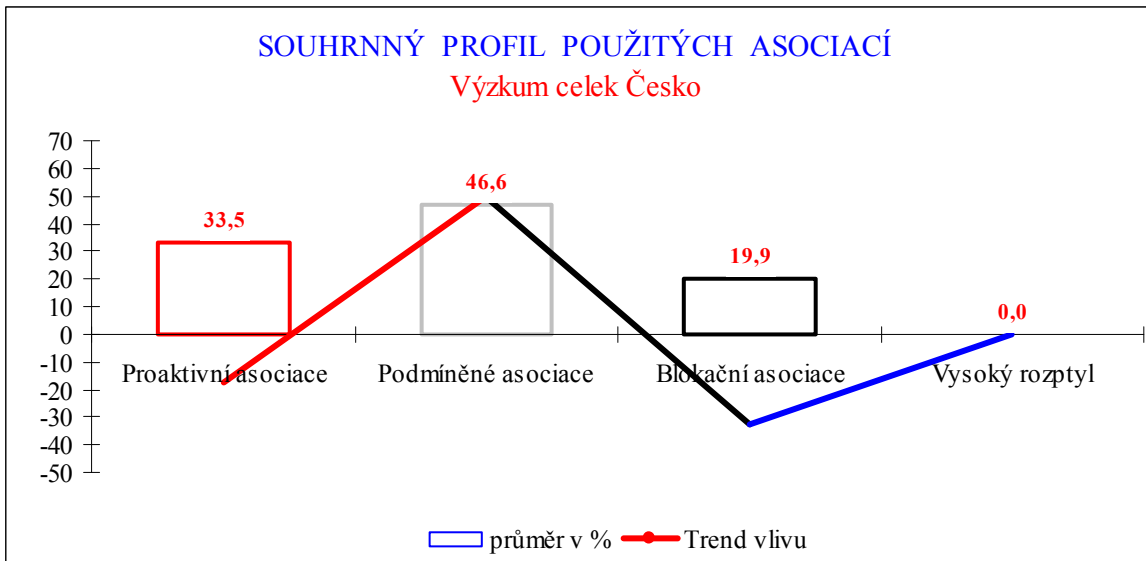
⁴ Údaje z Obecního úřadu v Chminianskych Jakubovanech ze srpna 2003.

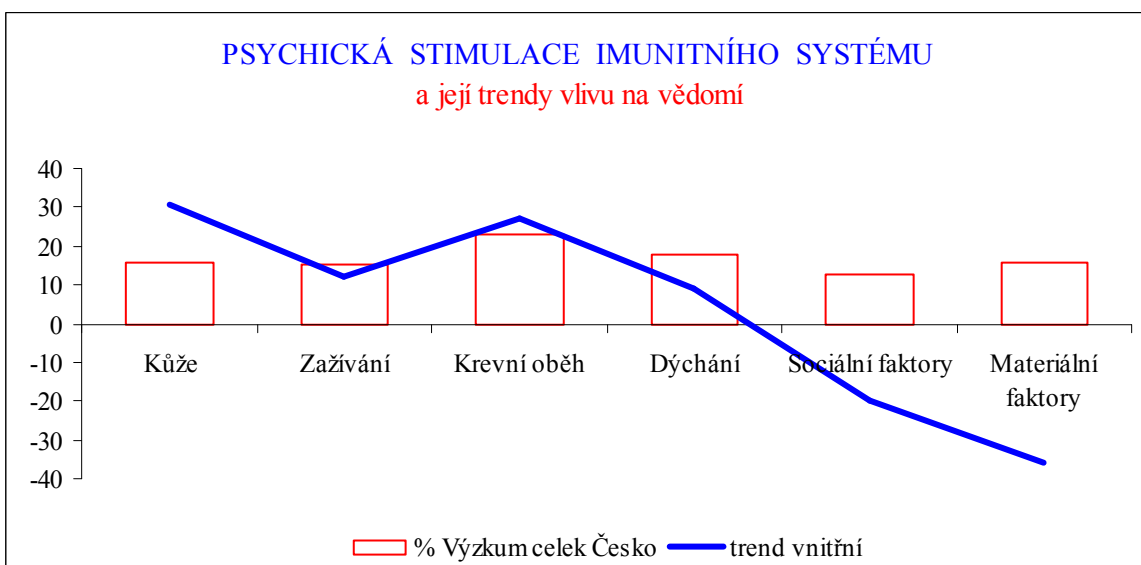
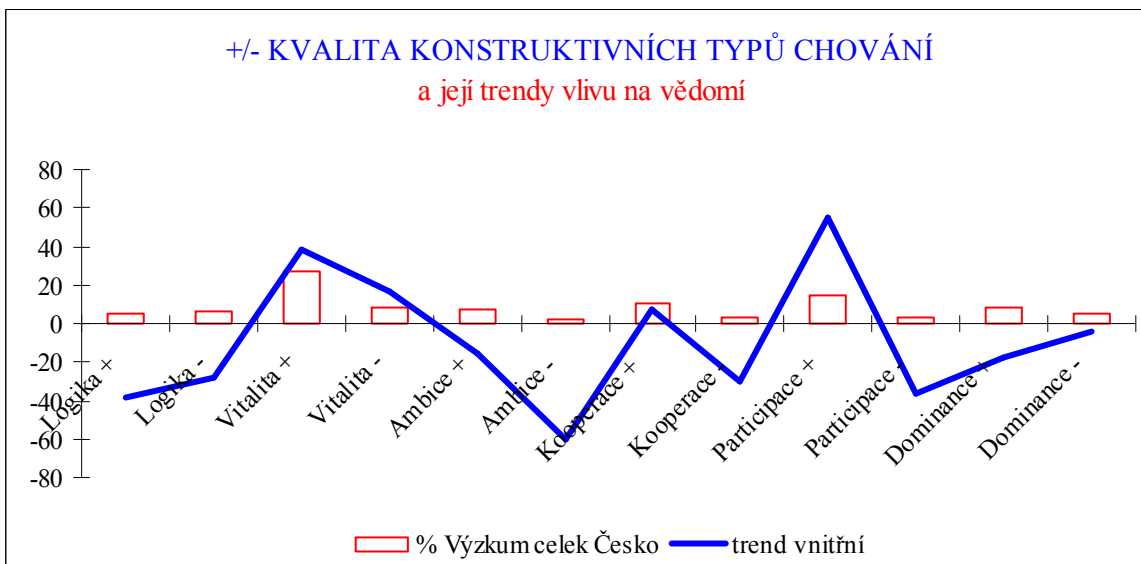
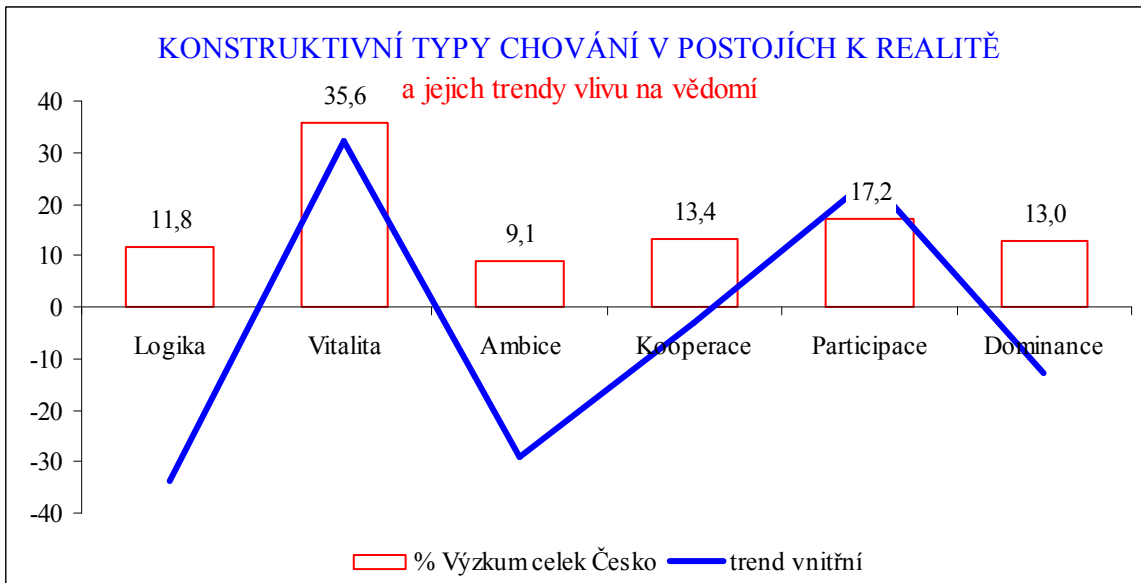
Příloha II.

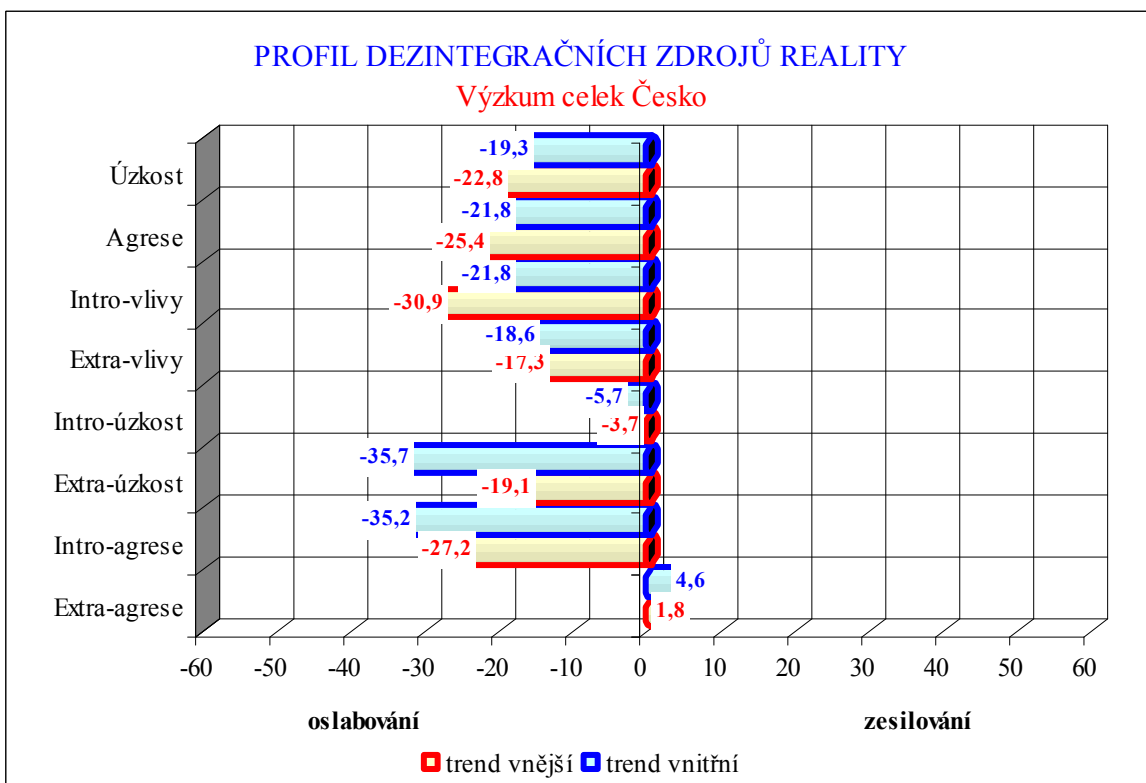
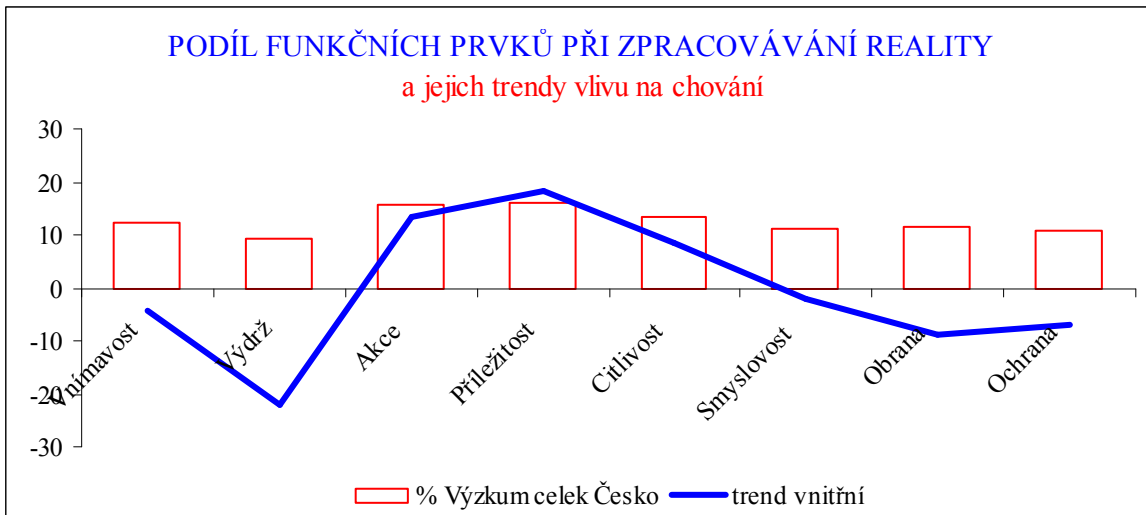
Grafy celků za český vzorek

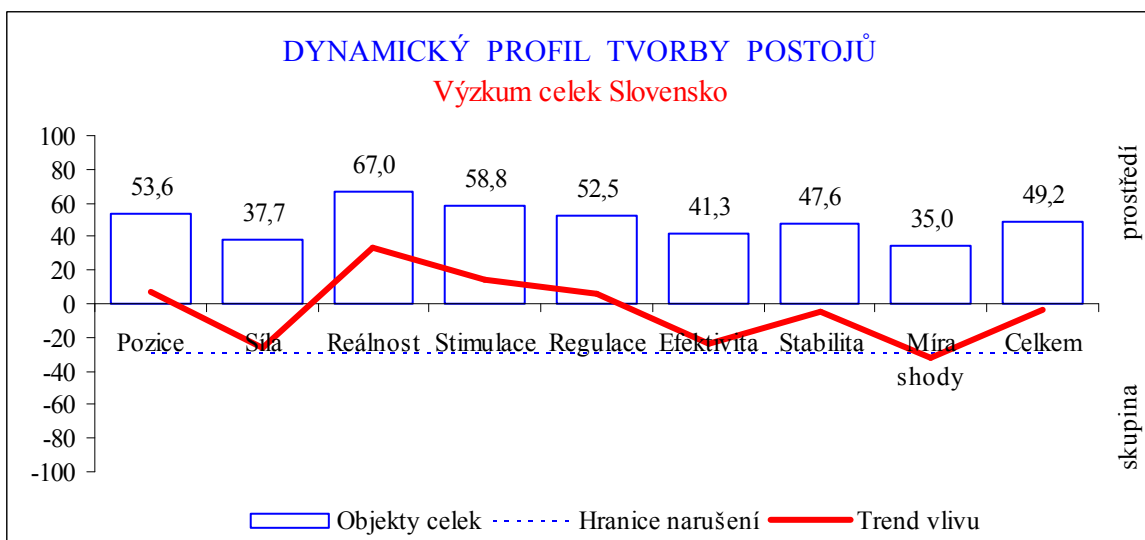
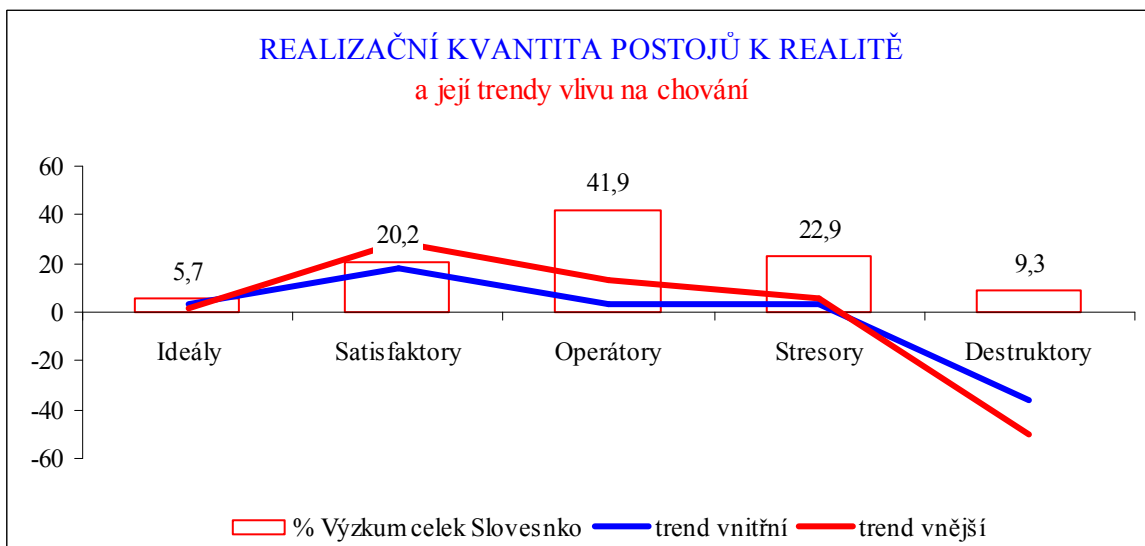
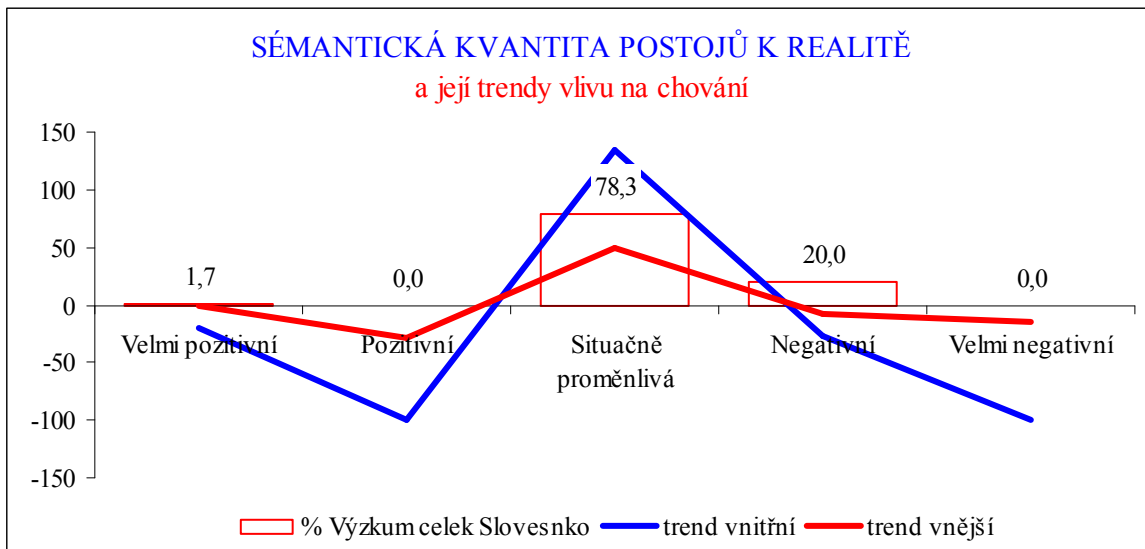

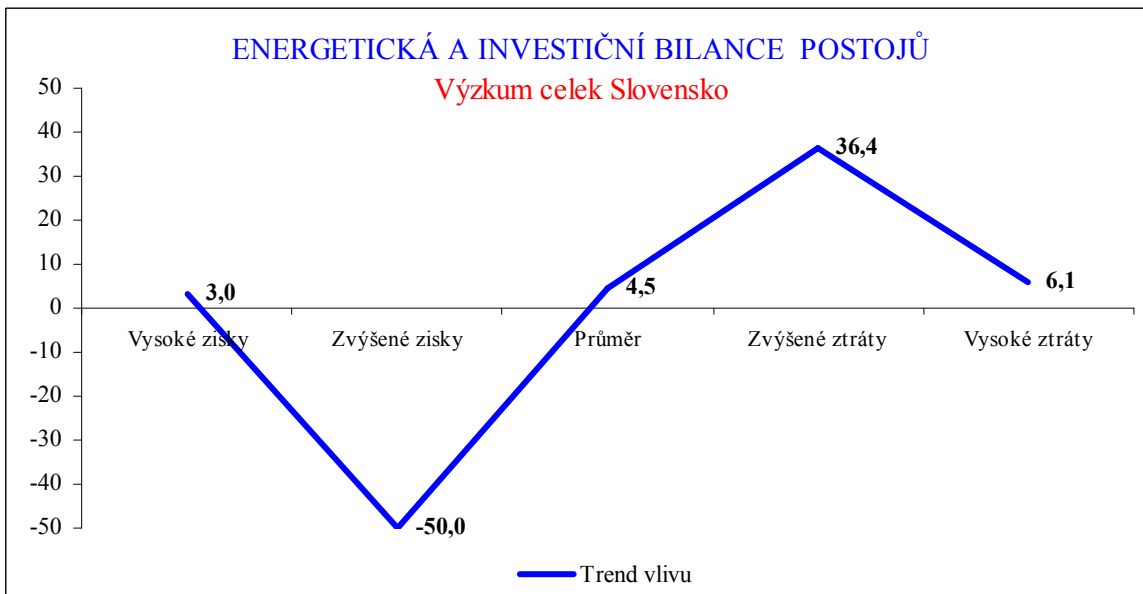
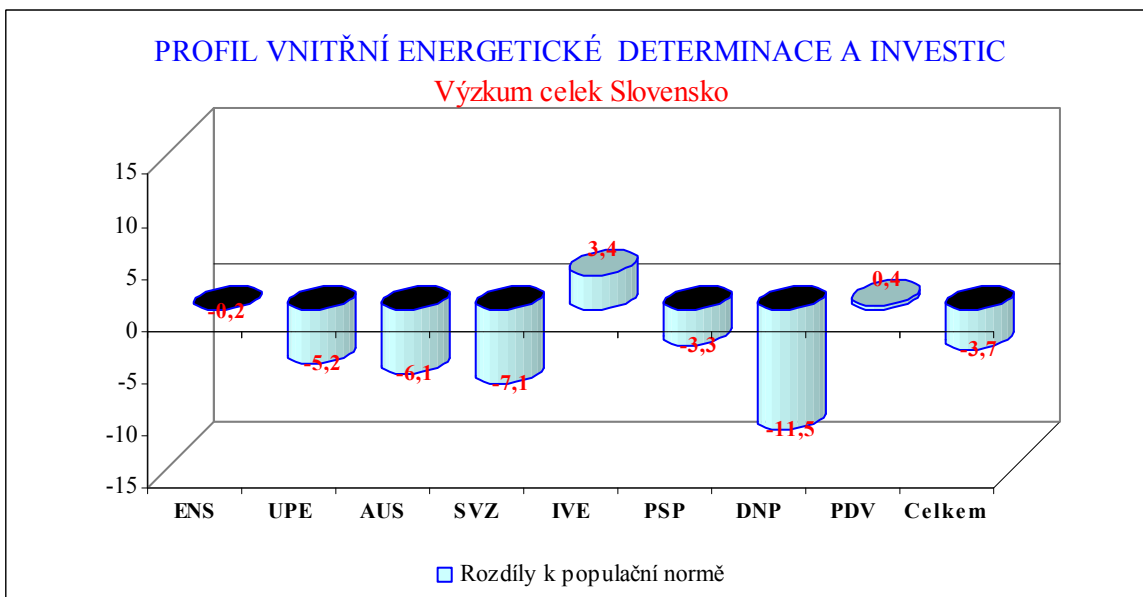
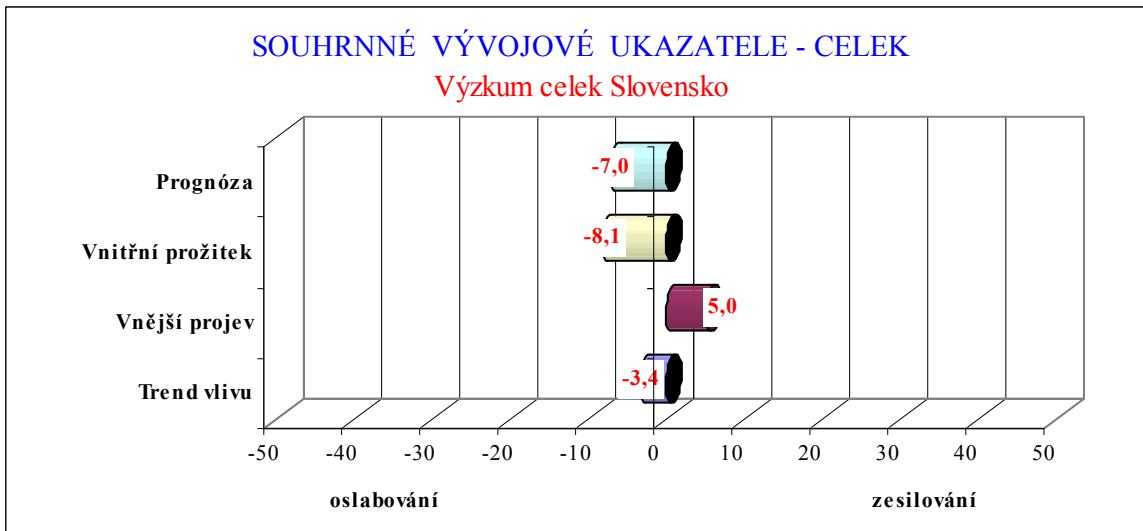

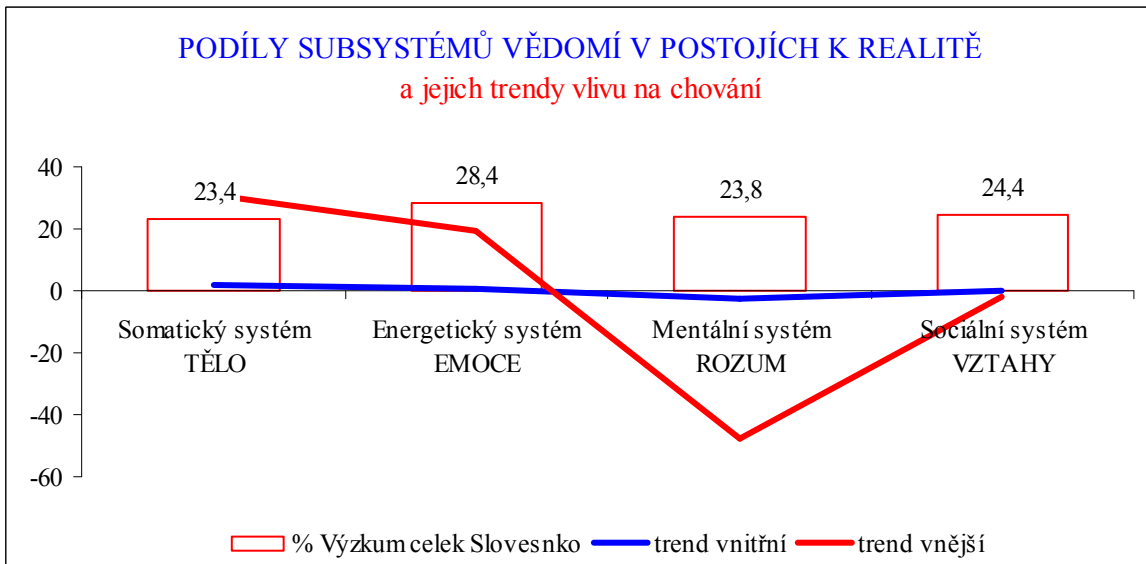
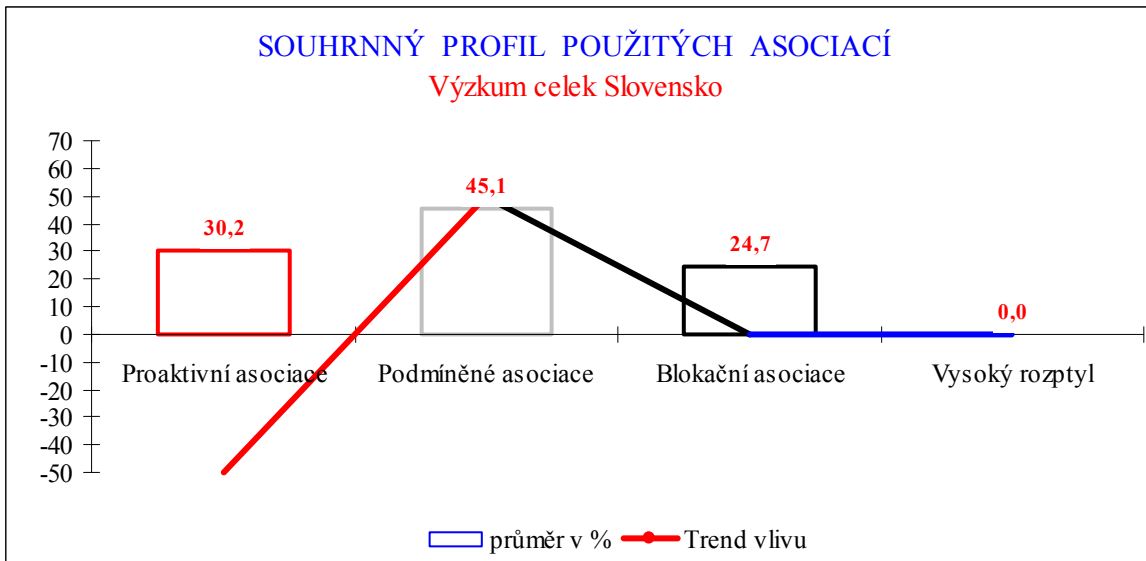

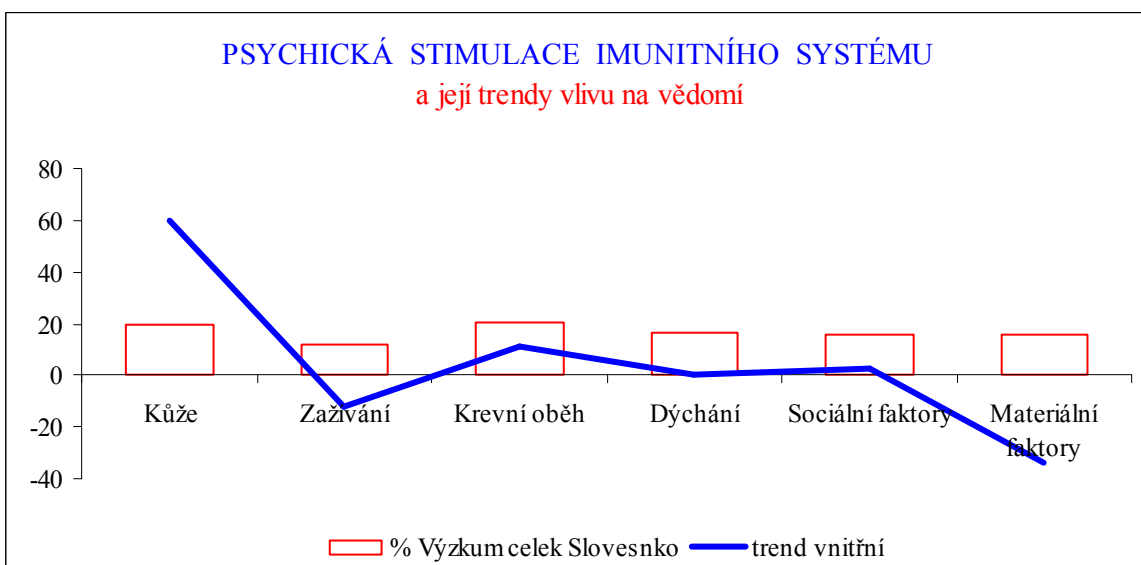
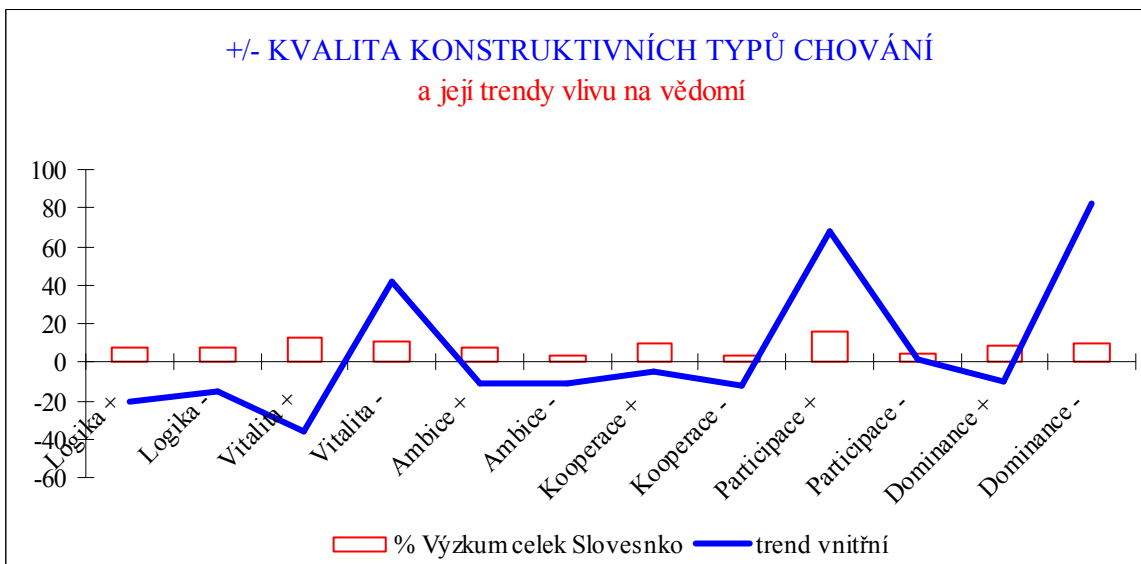
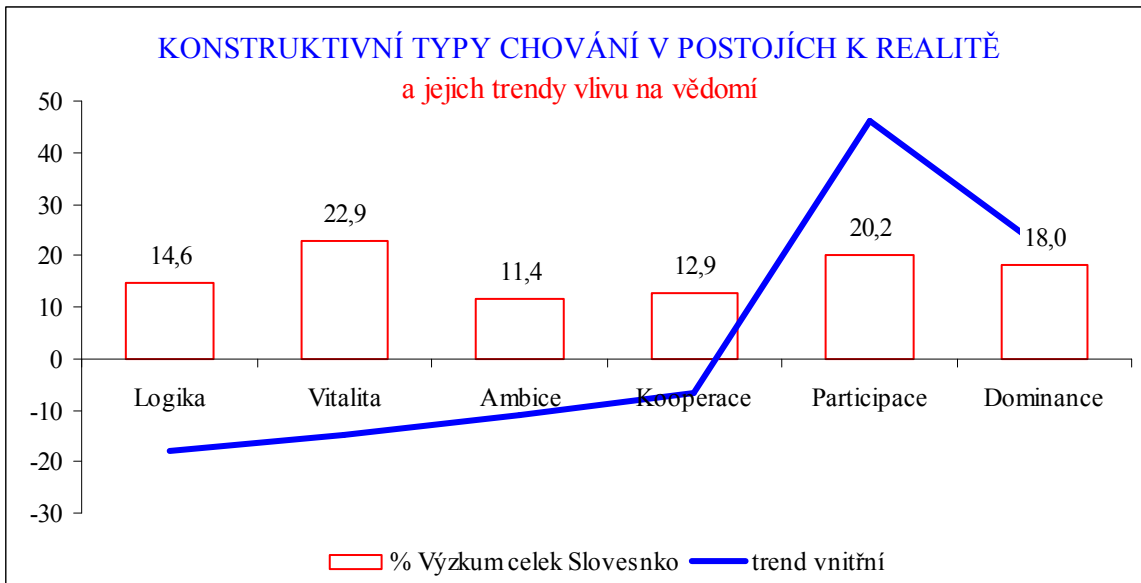
Příloha III.

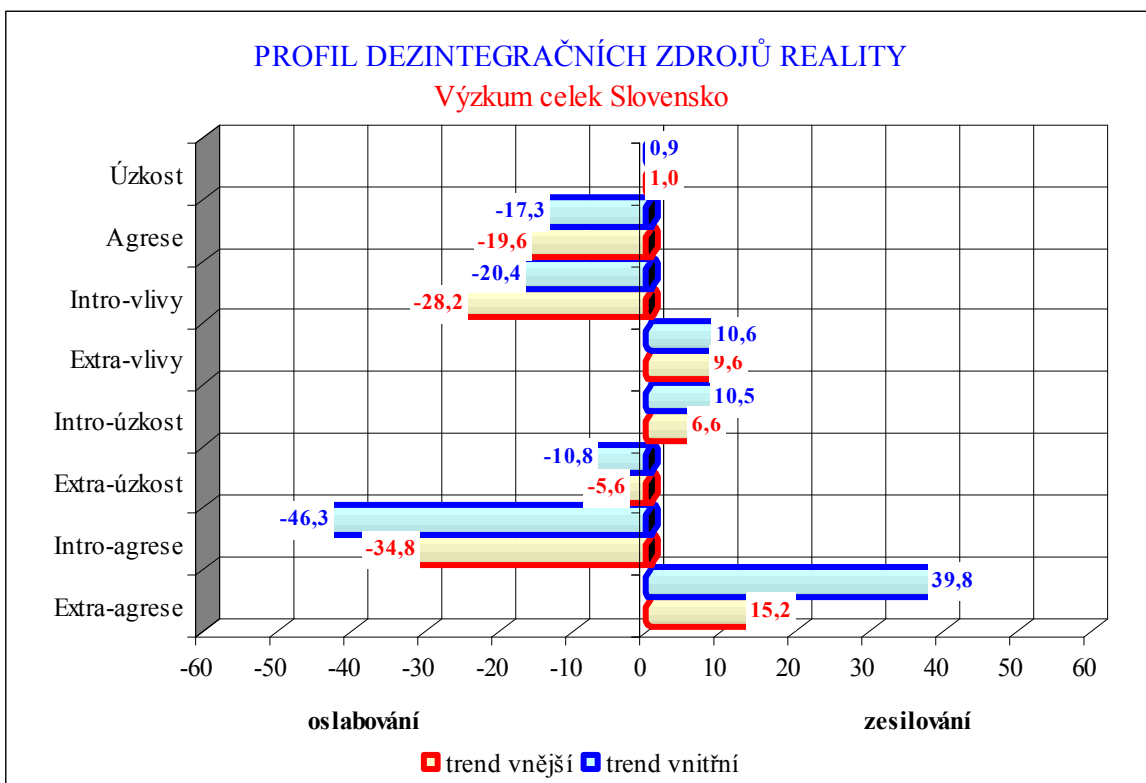
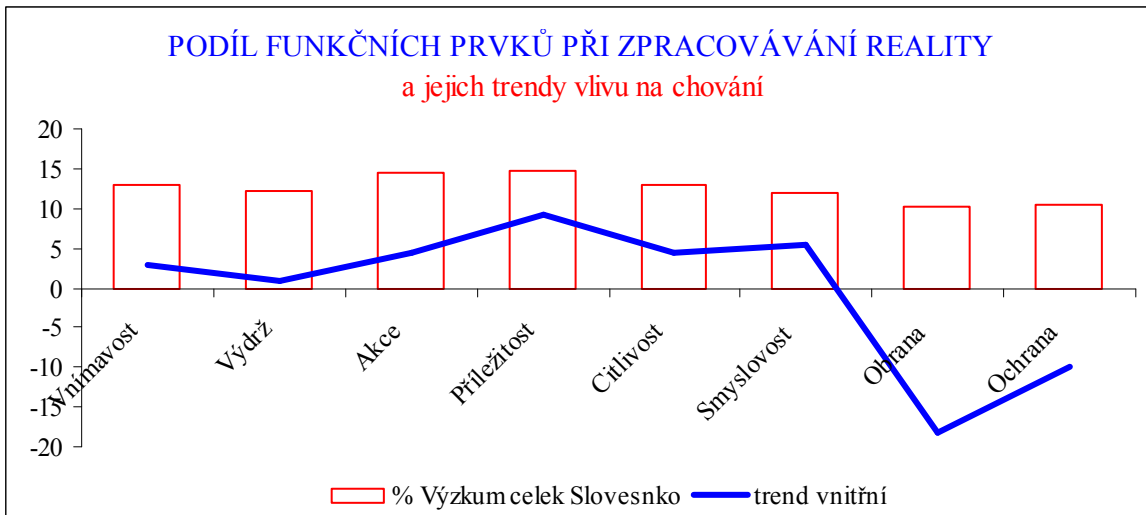
Grafy celků za český vzorek

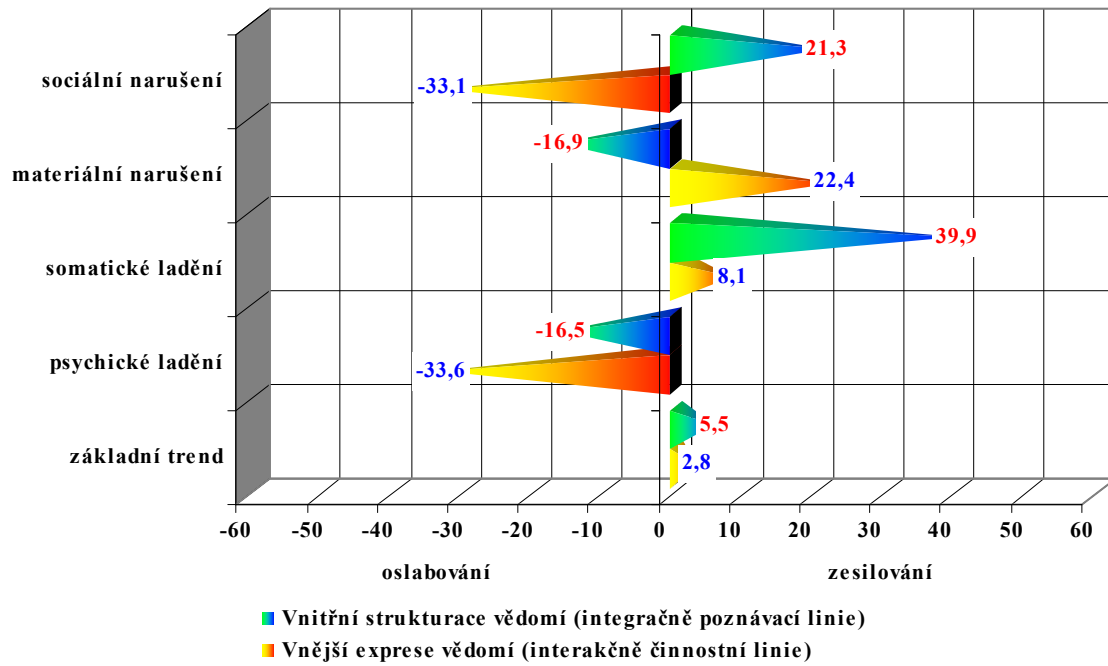

PROFIL ZÁKLADNÍCH BARVOVĚ ASOCIAČNÍCH LINIÍ VĚDOMÍ

Výzkum celek Slovensko

Příloha IV.

Slovní schémata vzorek Slovensko

Hodnotové schéma	IDEÁLY	SATISFAKTORY A MOTIVÁTORY	OPERÁTORY	STRESORY	DESTRUKTORY
Osoby a skupiny			MÁMA TÁTA MOJE RODINA BABIČKA SOUROZENCI TŘÍDA PSYCHOLOG DĚDEČEK PARTA UČITELÉ	KLUCI HOLKY	
Centrální objekty	JÁ		MOJE PSYCHIKA	MOJE TĚLO	
Vnitřní regulace			VIDÍM SLYŠÍM UMÍM MYSLÍM CÍTÍM CHCI SMÍM HLADÍM SE MOJE BOLEST NESMÍM	NEHCI NEUMÍM MŮJ STRACH JSEM TRESTÁN/A/ POMSTA	
Činnosti a aktivity			LÍBÁM SE SPORTUJI POSLOUCHÁM HUDBU MLUVÍM SEX HRAJU SI KRESLÍM PÍŠU ČTU POČÍTÁM DIKTÁTY DOMÁCÍ ÚKOLY VYUČOVÁNÍ LŽU BERU DROGY PIJU ALKOHOL HRAJU AUTOMATY	BIJU SE PODVÁDÍM KRADU KOUŘÍM CIGARETY	
Ostatní			POCHVALA PRÁZDNINY PENÍZE TELEVIZE MAJETEK POČASÍ ZNÁMKY POZNÁMKY ŠKOLA		

Realizační schéma

Realizační schéma	IDEÁLY	SATISFAKTORY A MOTIVÁTORY	OPERÁTORY	STRESORY	DESTRUKTORY
Osoby a skupiny	TÁTA	MÁMA MOJE RODINA BABIČKA UČITELÉ	SOUROZENCI DĚDEČEK	HOLKY TRÍDA PSYCHOLOG PARTA	KLUCI
Centrální objekty	MOJE TĚLO	JÁ	MOJE PSYCHIKA		
Vnitřní regulace	HLADÍM SE	CHCI SMÍM	SLYŠÍM UMÍM MYSLÍM NEUMÍM MŮJ STRACH JSEM TRESTÁN/A/ NEHCI NESMÍM POMSTA	VIDÍM CÍTÍM MOJE BOLEST	
Činnosti a aktivity	HRAJU AUTOMATY PÍŠU	LÍBÁM SE SPORTUJI POSLOUCHÁM HUDBU VYUČOVÁNÍ	HRAJU SI MLUVÍM KOUŘÍM CIGARETY BIJU SE LŽU KRADU KRESLÍM POČÍTÁM DIKTÁTY DOMÁCÍ ÚKOLY SEX	BERU DROGY PIJU ALKOHOL	ČTU PODVÁDÍM
Ostatní			MAJETEK POCHVALA PENÍZE TELEVIZE POČASÍ PRÁZDNINY ŠKOLA POZNÁMKY	ZNÁMKY	

Osoby a skupiny	Centrální objekty	Vnitřní regulace	Činnosti a aktivity	Ostatní	Celkem
+2 / -8	+1 / -2	+7 / -8	+6 / -6	+0 / -8	+16 / -32

Slovní schémata vzorek Čechy

Hodnotové schéma (podle pozice)

Hodnotové schéma	IDEÁLY	SATISFAKTORY A MOTIVÁTORY	OPERÁTORY	STRESORY	DESTRUKTORY
Osoby a skupiny		MÁMA MOJE RODINA BABIČKA	TÁTA SOUROZENCI KLUCI HOLKY TŘÍDA DĚDEČEK PARTA UČITELÉ	PSYCHOLOG	
Centrální objekty		JÁ	MOJE TĚLO MOJE PSYCHIKA		
Vnitřní regulace		SLYŠÍM	VIDÍM UMÍM MYSLÍM CÍTÍM CHCI SMÍM HLADÍM SE	NEHČI NESMÍM NEUMÍM MOJE BOLEST MŮJ STRACH POMSTA	JSEM TRESTÁN/A/
Činnosti a aktivity		POSLOUCHÁM HUDBU KRESLÍM	LÍBÁM SE SPORTUJI MLUVÍM SEX HRAJU SI PÍŠU ČTU POČÍTÁM VYUČOVÁNÍ	DIKTÁTY DOMÁCÍ ÚKOLY BIJU SE LŽU PODVÁDÍM	BERU DROGY KOUŘÍM CIGARETY PIJU ALKOHOL HRAJU AUTOMATY KRADU
Ostatní		POCHVALA PRÁZDNINY	PENÍZE TELEVIZE MAJETEK POČASÍ ZNÁMKY ŠKOLA	POZNÁMKY	

Posuny 30,0%

IDEÁLY	SATISFAKTORY A MOTIVÁTORY	OPERÁTORY	STRESORY	DESTRUKTORY	Celkem
+0	+1 / -1	+4 / -8	+1 / -3	0	+6 / -12

Poškozené 0

Oslabené 12 MOJE TĚLO, VIDÍM, UMÍM, MÁMA, TÁTA, LÍBÁM SE, SPORTUJI, PSYCHOLOG, DIKTÁTY, DOMÁCÍ ÚKOLY, MYSLÍM, MLUVÍM,

Přeceněné 0

Zesílené 6 PARTA, ŠKOLA, UČITELÉ, VYUČOVÁNÍ, KRESLÍM, POMSTA,

Realizační schéma

Realizační schéma	IDEÁLY	SATISFAKTORY A MOTIVÁTORY	OPERÁTORY	STRESORY	DESTRUKTORY
Osoby a skupiny	PARTA	MÁMA MOJE RODINA HOLKY TRÍDA BABIČKA DĚDEČEK	TÁTA SOUROZENCI UČITELÉ	KLUCI PSYCHOLOG	
Centrální objekty		JÁ	MOJE PSYCHIKA	MOJE TĚLO	
Vnitřní regulace		VIDÍM SLYŠÍM CÍTÍM CHCI SMÍM UMÍM MYSLÍM	NEUMÍM MOJE BOLEST JSEM TRESTÁN/A/ NEHCI HLADÍM SE	MŮJ STRACH NESMÍM POMSTA	
Činnosti a aktivity		HRAJU SI SPORTUJI POSLOUCHÁM HUDBU MLUVÍM KRESLÍM POČÍTÁM	KOUŘÍM CIGARETY LŽU PÍŠU ČTU DIKTÁTY DOMÁCÍ ÚKOLY PODVÁDÍM PIJU ALKOHOL	LÍBÁM SE VYUČOVÁNÍ BERU DROGY HRAJU AUTOMATY BIJU SE KRADU SEX	
Ostatní		MAJETEK POCHVALA PENÍZE TELEVIZE PRÁZDNINY ŠKOLA		POČASÍ ZNÁMKY POZNÁMKY	

Osoby a skupiny	Centrální objekty	Vnitřní regulace	Činnosti a aktivity	Ostatní	Celkem
+4 / -4	+0 / -4	+3 / -1	+4 / -7	+1 / -5	+12 / -21

Příloha V.

Seznam jevů charakteristických pro koncept kultury chudoby (dle O. Lewise přeložil M. Jakoubek)

- témata sledovaná v rámci výzkumu: sledovány zejména okolnosti, intenzita a četnost jejich výskytu

OBECNÉ příčiny vznik a ustavení kultury chudoby:

Transformace společnosti (revoluce)

Diskriminace

Segregace (prostorová, symbolická...)

Nezaměstnanost (nízké mzdy /nekvalifikovaných/)

PSYCHOLOGICKÉ symptomy:

Nedůvěra, strach, lhostejnost, rezignace, fatalismus, neschopnost odkládat požitky, impulzivní jednání, pocity méněcennosti, bezmoc, pocit závislosti, pocit marginalizace, slabé ego (muži):

-muži nepřispívají do rozpočtu (a nemají finance, majetek ani jiné bohatství, které by mohli předat dětem) – v tomto ohledu jsou tedy zbyteční (trubci, hehe)

-muži jsou nespolehliví, krutí (bijí ženy) mačové („baroni“)

-muži pouze přicházejí (plodí děti) a zase odcházejí

Matrifokální rodiny (důvody)

Ženy mají vyšší nárok na děti

Ženy mají výhradní právo na majetek, finance, byt...

Snaha vyhnout se výdajům a obtížím při rozvodu

Ženy nechtějí být „v moci“ manžela, nechtějí „se vázat“, být připoutány

(tj. – chtějí stejnou „svobodu“ jako muži)

Muži nepřispívají do rozpočtu (a nemají finance, majetek ani jiné bohatství, které by mohli předat dětem) – v tomto ohledu jsou tedy zbyteční (trubci, hehe)

Muži jsou nespolehliví, krutí (bijí ženy) mačové („baroni“)

Muži pouze přicházejí (plodí děti) a zase odcházejí

Neformální svazky

Nenavštěvování muzeí, galerií, knihoven, divadel.....

Absence soukromí

Absence dětství

Rané sexuální zkušenosti

Raná těhotenství

Rané (neformální) svazky

Shovívavost k patologickým všeho druhu

Návštěvy a pobyty „bílé spodiny“ (*white trash*), kriminálků, bezdomovců, alkoholiků...

Omezenost světonázoru, (ne)znalost historie, geografie, mezinárodních vztahů...

Tendence k subverzi?

Negramotnost

Neúčast v institucích majoritní společnosti - neúčast ve volbách, politických stranách, odborových svazech a ostatních zájmových (formálních) institucích (členství v klubech, spolcích...).

Časté nákupy menšího množství

Užívání starého oblečení (nábytku, aut...)

EKONOMIKA

Absence peněžní hotovosti

Absence úspor

Absence spoření

Absence úvěrů v bance

Lichva (úžera)

Využívání (nevýhodných) „rychloupůjček“

Zastavování věcí

Dluhy

Půjčky na oslavy (křtiny, svatby, pohřby, odchody do důchodu...)

Participace v širší (příbuzenské) ekonomické solidární síti

Nedůvěra

k policii, úřadům, prezidentovi, vládě, politikům, armádě, státu, (církvi?)

Minimální organizovanost

Absence třídního vědomí

Akcentace statusových symbolů

Nezaměstnanost

Rezignace na (legální) práci

Rezignace na formální vzdělání

Příloha VI.

Příklady bloků - „Změň sebe, změníš ostatní“

1. blok

Téma	Cíl	Metoda	Výkon v jazyce dítěte
<p>Náhled na vlastní osobu, poznávání vlastních schopností a možností</p>	<p>Metakognice – poznávání o vlastním poznávání; moje sebepoznání a sebepojetí (konstrukt mě o mně)</p>	<p>Přednáška, dialog, diskuze, hra (č. 1)</p>	<p>Kdo jsem, kam patřím, jak mne vidí druzí</p>
<p>Sebevědomí, sebedůvěra, schopnost volit mezi více motivy, odpovědnost za svou volbu</p>	<p>Self koncept – utváření vlastního „Já“; zdokonalení kognitivních funkcí a rozhodovacích dovedností</p>	<p>Přednáška, dialog, diskuze, hra (č. 2)</p>	<p>Co dokážu, co nedokážu, tohle za mne nikdo neudělá, mám právo dělat chybu, musím přijmout následek</p>
<p>Ovlivňování jedince směrem k pracovní zdatnosti, jako základnímu projevu k okolí</p>	<p>Kompetence – způsobilost žáků demonstrovat kvalitu svého vzdělání v praxi</p>	<p>Přednáška, dialog, diskuze, hra (č. 3)</p>	<p>Každý jsme kvalitou ve svém, v které práci jsem nejšikovnější, nejlepší, která mne nejvíce baví, za co mne ostatní nejvíce ocení</p>

2. blok

Téma	Cíl	Metoda	Výkon v jazyce dítěte
Pocit vlastní důležitosti při podílení se na společných činnostech	Rozvoj kognitivních funkcí – efektivní vnímání světa, okolí; seberegulace; poznávání lidí – soc. percepce, percepční chyby; komunikace; mezilidské vztahy – skupinová dynamika, kooperace, kompetice	Přednáška, dialog, diskuze, hra (č. 4)	Pokud chci, dokážu být přínosem pro ostatní lidi, dokážu jim to dát najevo,
Uznání skupiny a přijetí skupinou	Mezilidské vztahy – sociální interakce (vzájemné působení – klíčové pro vědomí sebe sama, myšlení, řeč..)	Přednáška, dialog, diskuze, hra	Chci být členem své skupiny, party, rodiny – co pro to mohu udělat

3. blok

Téma	Cíl	Metoda	Výkon v jazyce dítěte
<p>Dovednosti potřebné k dosažení přijetí okolím</p>	<p>Rozvoj sociálních dovedností – učením získané předpoklady pro adekvátní sociální interakci a komunikaci (vztahují se k procesům sebepoznávání, poznávání druhých lidí apod.)</p>	<p>Přednáška, dialog, diskuze, hra (č. 5)</p>	<p>Co je mi příjemné na ostatních lidech, co uvidí a ocení oni na mě</p>
<p>Schopnosti potřebné k možnosti zaujímat místo s vyšším postavením v dané skupině vrstevníků, i k pozitivnímu přijetí v pracovním procesu, mužská a ženská pracovní skupina a její zvláštnosti</p>	<p>Rozvoj schopností – dispozice k vykonávání činností, jsou předpokladem pro výkon činností (schopnost je uložena v mozku jako strukturovaná činnost – původně připravená jako vloha = rozvíjí se): a) percepční; b) intelektové; c) senzomotorické.</p>	<p>Přednáška, dialog, diskuze, hra</p>	<p>Dokážu se podřídít jiné osobě? Dokáže se podřídít jiný člověk mé osobě? Chci řídit, chci být raději veden</p>
<p>Využití při získávání zaměstnání</p>	<p>Nácvik svých schopností v mezilidských vztazích; při sociálních interakcích; v komunikaci</p>	<p>Přednáška, dialog, diskuze, hra (č. 6)</p>	<p>Dokážu naslouchat jiným lidem, zajímá mne co druzí, dokážu je přesvědčit?</p>

Souhlasím s tím, aby moje disertační práce byla půjčována ke studijním účelům. Žádám, aby citace byly uváděny způsobem užívaným ve vědeckých pracích a aby se vypůjčovatelé řádně zapsali do přiloženého seznamu.

V Praze dne 28. 12. 2008

.....
Podpis

Pořadové číslo	Jméno čtenáře	č. ISIC karty	Bydliště	Datum